

ISHLAB CHIQRISH KORXONALARI ISHCHILARINING ANTROPOMETRIK KO'RSATKICHLARINI GIGIYENIK TAHLILI

Ortiqov B.B., Jonsaidova H.T., Bahtiyorova G.R.

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Rezume: *Ishlab chiqarish korxonasi ishchilarining o'rtacha yoshi ko'rsatkichi $40,5 \pm 2,1$ ni, tana vazni indeksi (TVI) $25,5 \pm 3,1$ ni tashkil etdi. Takidlashimiz joizki tana vazni ortiqcha ishchilarda ishlab chiqarishning zararli omillari ta'sirida yuzaga keladigan kasallikning tarqalishi va kechishi davomiyligi uzoqligini ko'rsatdi*

АММОФОС-МАКСАМ АЖ korxonasi 284 nafar (186 erkak va 98 ayol jinsiga mansub bo'lgan) ishchilarni yosh guruhiga ajratilgan holatda tahlil qilinib, 1- guruhga 18 yoshgacha bo'lganlar 0%ni, 2- guruhga 18-29 yoshgacha bo'lganlar 19,7 % ni, 3- guruhga 30-39 yoshgacha bo'lganlar 33,1 % ni 4- guruhga kiruvchi 40-59 yoshgacha bo'lgan ishchilar 44,0 % ni, 5- guruhga kiruvchi ya'ni 60 yoshdan yuqorilar 3.2 % ni tashkil qildi.

Kalit so'zlar: Korxonasi ishchilari, yosh bo'yicha guruhlari, antropometrik ko'rsatkich

ГИГИЕНИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ АНТРОПОМЕТРИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ РАБОТНИКОВ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Ортиков Б.Б., Жонсаидова Х.Т., Бахтиерова Г.Р.

Ташкентская медицинская академия

Резюме: *Средний возраст работников производственного предприятия составляет $40,5 \pm 2,1$ года, а индекс массы тела (ИМТ) равен $25,5 \pm 3,1$. Это свидетельствует о том, что избыточный вес у работников может привести к увеличению заболеваемости и замедлению процесса выздоровления из-за вредных факторов производственного процесса.*

Из 284 сотрудников в АО Аммофос-Максам (186 мужчин и 98 женщин) был проведен анализ в зависимости от возрастной категории, 0% сотрудников в первой возрастной группе (до 18 лет), 19,7% во второй возрастной группе (18-29 лет), 33,1% в третьей возрастной группе (30-39 лет), 44,0% в четвертой возрастной группе (40-59 лет) и 3,2% в пятой возрастной группе (старше 60 лет).

Key words: *enterprise employees, age groups, anthropometric indicators*

HYGIENIC ANALYSIS OF ANTHROPOMETRIC INDICATORS OF WORKERS OF MANUFACTURING ENTERPRISES

Ortikov B.B., Jonsaidova H.T., Bakhtiyorova G.R.

Tashkent Medical Academy

Summary *The average age of the workers of the manufacturing enterprise was 40.5 ± 2.1 , body mass index (BMI) was 25.5 ± 3.1 . It should be noted that the spread and duration of the disease caused by the harmful factors of production in overweight workers showed a long duration.*

284 (186 male and 98 female) workers of the AMMOFOS-MAKSAM AJ enterprise were analyzed by age group, 0% were under 18 years old in group 1, 0% were under 18-29 years old in group 2, 19.7%, 33.1% of workers under the age of 30-39 belong to the 3rd group, 44.0% belong to the 4th group of workers under the age of 40-59, 3.2% belonged to the 5th group, i.e. people over 60 years old.

Kalit so'zlar: *Korxonalar ishchilari, yosh bo'yicha guruhlari, antropometrik ko'rsatkich*

Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqarish korxonalar ishchilarining ish masaradorligining barqarorligini ta'minlash va salomatlik holatini mustaxkamlashda mehnat keskinligini kamaytirish, optimal ish sharoiti va dam olish rejimini to'g'ri tashkil etish katta ahamiyat kasb etadi. Ishchilar o'rtasida zararli omillari ta'siri oqibatida yuzaga keladigan turli kasalliklar va ularning asoratlarini kamaytirish, ishga layoqatsizlikning oldini olish asosiy muammolardan biri hisoblanadi[2,6]. Mehnat jarayoni insonning tana funksional holatiga ta'sir ko'rsatmay qolmaydi. Ishchilar tana holati(BMI), yoshi, jinsi mehnat samaradorligiga ta'sir qilib, agarda ushbu ko'rsatkichlarga mos ish mihitida faoliyat olib bormasa ularda turli kasalliklar yuzaga chiqadi. Bu kabi holatlarning aholining salomatlik ko'rsatkichlarini yomonlashishiga olib keladi[1,2,5].

Ko'plab tadqiqot natijalariga ko'ra ishchilar uchraydigan turli kasalliklarni aniqlashda antropometrik ko'rsatkichlarning tahlili xam yordam beradi. Bundan tashqari ishchilarga ta'sir ko'rsatuvchi zararli omillarni kamaytirishda profilaktik vitamin, oqsil va oziq-ovqat mahsulotlarining miqdori uning antropometrik ko'rsatkichlarini inobatga olgan holada tavsiya etiladi. Ishchilar orasida ortiqcha tana vazn va semirik holatlarining uchrashi turli kasallikning asosiy xavf omili hisoblanadi[3,7].

Tadqiqotning maqsad: AMMOFOS-MAKSAM AJ korxonalarida faoliyat olib borayotgan ishchilarning antropometrik ko'rsatkichlari bo'yicha olingan natijalarni tahlil qilish va gigiyenik baho berishdan iborat.

Tadqiqotning material va usullari: Olib borilgan tadqiqot uchun 2022-2023 yillarda Toshkent viloyati, Olmaliq shahri, Sanoat zonasi, AMMOFOS-MAKSAM AJ

korxonasi ishchilarining antropometrik ko'rsatkichlarni o'lchash, kasallikni o'rganish uchun maxsus ishlab chiqilgan anketa va olingan natijalar statistik qayta ishlashda «Statistica for Windows 7,0» personal kompyuterining amaliy dastur paketidan foydalanildi.

Olingan natijalar: tadqiqot ishlari Olmaliq shahri, Sanoat zonasi, AMMOΦOC-MAKCAM AЖ korxonasida faoliyat olib borayotgan 284 nafar(186 erkak va 98 ayol jinsiga mansub bo'lgan) ishchilarda o'rganildi.

Korxonada faoliyat olib borayotgan ishchilarni yosh guruhlariga ajratdik, yani 5 ta yosh guruhiga ajratib o'rganildi. Ishchilarning yosh bo'yicha guruhlariga ajratilishi 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval

AMMOΦOC-MAKCAM AЖ korxonasi ishchilarning jins va yosh guruhleri bo'yicha taqsimlanish, nafar(%)

Yosh, yil	Erkak, n=186	Ayol, n=98	Jami, n=284
>18	0(0%)	0 (0%)	0(0%)
18-29	45(24,2%)	11(11,2%)	56(19,7%)
30-39	54(29,0%)	40(40,8%)	94(33,1%)
40-59	79(42,5%)	46(46,9%)	125(44,0%)
60<	8(4,3%)	1(1,0%)	9(3,2%)

Natijada eng kam ishchilar 1- guruhga aholining voyaga yetmagan qatlami hisoblanib, ular mehnat faoliyatiga jalb qilinmagan, 2- guruhga mansub erkaklar 24,2 % ni, ayollar 11,2% ni, 3- guruhga mansub erkaklar 29,0 % ni, ayollar 40,8% ni, 4- guruhga mansub erkaklar 42,5 % ni, ayollar 46,9 % ni, 5- guruhga mansub erkaklar 4.3 % ni, ayollar 1.0 % ni tashkil etib, yosh guruhleri bo'yicha 4- guruhga mansub yoshdagilar asosiy ishchi qatlamni ekanligini ko'rishimiz mumkin

Ishlab chiqarish korxonasi ishchilarining antropometrik ko'rsatkichlari 2- jadvalda keltirilgan.

2-jadval

AMMOΦOC-MAKCAM AЖ korxonasi ishchilarning antropometrik ko'rsatkichlari

Antropometrik ko'rsatkichlar	Statistik ko'rsatkich
Yoshi	40,5±2,1
Bo'y uzunligi (sm)	164,0±1,4
Tana vazni (kg)	73,2±7,0
TVI(kg/m ²)	25,5±3,1

Olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, korxonasi ishchilarning o'rtacha yoshi ko'rtaskichi- 40,5 ±2,1 ni, bo'y uzunligi 164,0±1,4 sm.ni, tana vazni 73,2±7,0 kg.ni, tana vazni indeksi (TVI) 25,5±3,1 ni tashkil etganligini ko'rishimiz mumkin.

Hulosa qilib takidlashimiz joizki, korxonada ishchilarning tahlilidan ko'rinib turibdiki antropometrik ko'rsatkichlar mehnat faoliyatini to'g'ri tashkil etish va tana holatining fiziologiyasidan kelib chiqib mehnat keskinligini muvofiqlashtirish ish jarayoni bilan bog'liq kasalliklarning oldini olishda asosiy ro'l o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Дементьев С. Ю., Антонова Е. А. Автоматизация производства в целях повышения безопасности персонала //Актуальные проблемы авиации и космонавтики. – 2019. – Т. 2. – С. 544-546.
2. Егорова А. М., Луценко Л. А., Татьянюк Т. К. Гигиенические факторы риска здоровью работников при получении железорудных окатышей //Здоровье населения и среда обитания. – 2021. – №. 8. – С. 15-20.
3. Игнатенко Г. и др. Медико-экологические аспекты здоровья //Здоровье человека, теория и методика физической культуры и спорта. – 2021. – №. 2 (22). – С. 18-38.
4. Al-Salameh A. et al. Characteristics and outcomes of COVID-19 in hospitalized patients with and without diabetes //Diabetes/metabolism research and reviews. – 2021. – Т. 37. – №. 3. – S. e3388.
5. Kim J., Nam J. H. Insight into the relationship between obesity-induced low-level chronic inflammation and COVID-19 infection //International Journal of Obesity. – 2020. – Т. 44. – №. 7. – S. 1541-1542.
6. Kompaniyets L. et al. Body mass index and risk for COVID-19–related hospitalization, intensive care unit admission, invasive mechanical ventilation, and death—United States, March–December 2020 //Morbidity and Mortality Weekly Report. – 2021. – Т. 70. – №. 10. – S. 355.
7. Ortiqov B.B. Covid-19 bilan kasallangan bemorlarning antropometrik ko'rsatkichlarining gigienik tahlili: dis. – 2022 yil.